

SYNchroon

WINTER
'11'12
3^e JAARGANG
NUMMER 3

Synchroon is het blad van Syndion over mensen met een handicap, hun plaats in onze samenleving, hun dagelijks leven en de begeleiding die daarbij gegeven wordt.

Synchroon is een uitgave van Syndion, stichting voor dienstverlening en ondersteuning aan mensen met een handicap. Het wordt verspreid onder externe relaties, cliënten en medewerkers van Syndion. Voor cliënten met een verstandelijke beperking wordt De Krant gemaakt, een uitgave met eenvoudig taalgebruik. Synchroon verschijnt driemaal per jaar. Het blad bevat informatie over de ontwikkeling in de sector dienstverlening en ondersteuning aan mensen met een handicap in het algemeen en binnen Syndion in het bijzonder.

Synchroon wil bijdragen aan binding, betrokkenheid en draagvlak. Het blad geeft informatie en draagt bij aan opinievorming rondom de onderwerpen die relevant zijn voor de (professionalisering van de) gehandicaptenzorg of de plaats van gehandicapten in de samenleving. De artikelen bevatten niet altijd de mening van Syndion. De redactie behoudt zich het recht voor artikelen in te korten of te weigeren.

syndion

Dienstverlening en ondersteuning aan mensen met een handicap

Syndion

Postbus 3012, 4200 EA Gorinchem

Tel. (0183) 651150

www.syndion.nl

info@syndion.nl

Redactie

Aart Bogerd (hoofredactie)

Jos Huibers

Ariane Lievaart

Mirjam Rinzema (eindredactie)

Jaccolien Stein

Cees Taal

Vormgeving/drukwerkverzorging

Fitting Image, Giessenburg

Oplage

3000

Foto's

De foto's komen uit het Syndion-fotoarchief, tenzij anders vermeld

Ik vertrek!

Op deze eerste pagina schrijft gewoontegetrouw Aart Bogerd, bestuurder van Syndion, een korte inleiding. Hij haalt de actualiteit aan, beschrijft wat er van overheidswege gebeurt op het gebied van de zorg voor mensen met een handicap of hij beschrijft een gesprek dat hij met een ouder, cliënt of medewerker heeft gevoerd over ontwikkelingen of gebeurtenissen in de zorg.

Dit keer ontbreekt het vertrouwde geluid van onze bestuurder. Maar niet getreurd, want in dit nummer van Synchroon komt u Aart Bogerd overal tegen. Dat is natuurlijk niet voor niks; dit is het laatste nummer van Synchroon dat onder zijn leiding uitkomt. In verband met zijn pensioen in maart 2012 vertrekt Aart bij Syndion.

In het eerste artikel komt Aart Bogerd zelf aan het woord. Hij vertelt over zijn levenslange ervaring in de zorg: dit begon met de invulling van zijn vervangende dienstplicht en uiteindelijk sloot hij zijn zorgcarrière af als bestuurder van Syndion. Ook verderop in dit nummer van Synchroon komt u hem geregeld tegen. Het laatste artikel laat Hans Kröber, voormalig bestuurder van collega-organisatie Pameijer, aan het woord over het onderwerp inclusie, dat ook Syndion zeer ter harte gaat.

Verder onder andere een artikel over één van Syndions oudste woonlocaties: de Romboutslaan in Dordrecht, en een reportage over het autismecafé, dat geregeld plaatsvindt voor ouders van kinderen met een autistische stoornis.

Vanuit de redactie van dit blad willen wij Aart Bogerd alle goeds toewensen op zijn verdere levensweg. Wij zijn ervan overtuigd dat zorg voor mensen met een handicap altijd een onderwerp zal zijn dat zijn warme belangstelling houdt, waar hij zich voor in zal blijven zetten. Voor alle jaren dat hij dat vanuit Syndion heeft gedaan, willen wij hem hartelijk danken.

Namens de redactie,

Mirjam Rinzema, eindredacteur

INHOUD

Een zondagskind uit de polder

Interview met Aart Bogerd 4

TIP

Het Zorgplan, kaartspel 7

Zorgnieuws 8

PgB: functie of ZZP

Let op bij aanvragen van nieuwe indicatie 10

Column

Aartig 11

In beeld

Aart Bogerd: 23 jaar Syndion 12

Vertel eens iets over

Aart Bogerd 14

Romboutslaan

Nieuwe locatie van oude verhalen 16

Column Centrale Cliëntenraad

Ogen en Oren 18

Een toekomst voor weeskinderen in Tanzania 18

Sinterklaas, welkom in mijn wereld

Café voor ouders van kinderen met autisme 20

Tegen de stroom in!

Werken aan inclusie door de jaren heen, gesprek met Hans Kröber 22

Questions?

4

Het interview

Ieder nummer van *Synchroon* bevat een interview met één of meerdere interessante mensen. Deze keer:

Aart Bogerd

ZONDAGS EEN KIND UIT DE POLDER

AART BOGERD ALS BESTUURDER VAN SYNDION NOG ÉÉN KEER AAN HET WOORD

Door Jos Huibers

“De een weet alles van iets, de ander iets van alles”, zegt hij, “ik kan heel veel dingen redelijk goed, maar ben nergens een echte uitblinker in.” En: “Ik beteken iets voor veel mensen, maar ik beteken in mijn werk niet heel veel voor enkelen.”

Aart Bogerd. Vaak citeert hij anderen en zoekt dan: “Wie heeft dat ook al weer gezegd? Iemand wijzer dan ik.” En: “Dat is echt geen valse bescheidenheid. Ik ben in heel veel dingen tachtig procent en nergens honderd procent in. Daarom ben ik geen wetenschapper of professor of schrijver, maar bestuurder.”

Zoeken naar zingeving

Als ik het niet erg vond om over het speelgoed (van de kleinkinderen) te stappen, dan mocht ik hem thuis inter-

viewen. Dat blijkt erg mee te vallen: het is keurig opgeborgen in wandrekjes in woonkamer en werkkamer. De werkkamer is tevens bibliotheek. Het uitzicht waarover hij het zo vaak heeft, is inderdaad riant. Vanaf het bankstel is er zicht op de zeer ruime tuin: een grote vijver, de orangerie, de kas en bomen, vooral landschapseigen knotwilgen. En aan de tuin grenst eindeloos weiland, waarop des zomers de koeien grazen “die ons met glazige blik aanstaren.” De als garage vermomde schuur propvol gereedschap, aangeschaft op vlooiemarkten, “soms nooit gebruikt, maar altijd leuk om te hebben.” En in de tuin minstens zes grote thermometers, ook van de rommelmarkt. Het is 11 graden.

Aart Bogerd is geboren en getogen aan de Diefdijk in Leerdam. Toen hij tien jaar was verhuisde het gezin naar de stad

Leerdam. Vader was een ambachtsman en ondernemer. Hij werkte in een houtzagerij en later in een accufabriek. Maar vader was ook een man met een zeker mededogen en dienstbaarheid. In de accufabriek werkten ook twee mensen met een handicap. Aart daarover: “Dat zijn ook mensen’ zei mijn vader, ‘die verdienen ook een kans’”. En verder was er neef Henk. Henk had een handicap, hij maakte zijn speelgoed stuk. Tot verbazing van Aart.

Aart hield er van op het land te werken. Hij was vrijwilliger in het jeugdwerk en bezig met ontwikkelingshulp. “Ik was geen voetbaltype en zocht ook toen naar zingeving en maatschappelijk engagement.” Hij ging naar de MULO. “Hoger was toen niet gebruikelijk. Een gewone jongen ging niet naar de HBS. Daar was trouwens ook geen geld voor.” In de accufabriek raakte hij geïnteresseerd in

Answers!

5

chemie en dat bracht hem tot de keuze voor een opleiding tot chemisch analist. Na het lezen van het boekje *Silent Spring* (Dode Lente) werd hij zich bewust van de schadelijke effecten van verdelgingsmiddelen op het milieu. Hij stapte onmiddellijk over naar een ander bedrijf. Hij werkte vier jaar in een laboratorium, tot 1971. Toen moest hij zijn vervangende dienstplicht vervullen. Hij werd geplaatst op de Hartenkamp, waar hij op het lab chromosoomonderzoek zou gaan doen. Maar subsidie bleef uit en Aart werd op de woongroep geplaatst. "Een woongroep voor mensen met ernstige verstandelijke handicaps. Het duurde even voor ik in de gaten kreeg dat de mensen hier hetzelfde waren als neef Henk. Die hoorde als het ware bij het gewone leven, terwijl ze hier op de Hartenkamp in de groep veel gehandicapter leken." Daar ontwikkelde zich een kritische geest en een keuze voor humaniteit en normalisatie in de gehandicaptenzorg. "Mensen horen niet in een internaat. Zij moeten begeleiding krijgen in hun eigen omgeving."

Principes als uitgangspunt

Wat later komt hij op de afdeling REM, wat staat voor 'Regulatie en Modificatie Gedrag'. In Amsterdam volgde hij een opleiding operante conditionering. In de groep werd gewerkt met klassieke conditioneringsmethoden. Ongewenst gedrag werd bestraft, gewenst gedrag werd beloond. "Ik kwam vanwege de opleiding ook veel op andere plekken. Ik was heel benieuwd of het ook anders kon, meer humaan. Het was een tijd van dwarsheid. We waren met twaalf dienstweigeraars op de Hartenkamp en ook op het instituut zelf waren kritische geesten.

Zo zijn we met een groep gaan kamperen in Duitsland. De gedragsverandering van bewoners was opzienbarend. Hier genoten ze wèl en ze ondernamen van alles."

Na de vervangende dienst bleef Aart op de Hartenkamp werken. Hij maakte zijn Z-opleiding af. Bij het uitreiken van het diploma ontstond een conflict met

"MENSEN HOREN NIET IN EEN INTERNAAT. ZIJ MOETEN BEGELEIDING KRIJGEN IN HUN EIGEN OMGEVING"

de directie. Aart weigerde zijn diploma in ontvangst te nemen, als hierbij geen bewoners aanwezig mochten zijn. Hij bleef op de gang. Hij handelde principieel op basis van een eigen overtuiging: mensen met een handicap horen in de samenleving. Zij hebben recht op een menswaardig leven. En", voegt hij toe, "steeds met een goed oog voor ouders, die immers de meest constante factor zijn in het leven van mensen met een handicap. Iemand zei, moeder Kwakernaat, cliënten behoeven niet alleen een pedagoog, maar ook een ouderoog." En dan: "Men zegt wel: 'bij het stijgen op de ladder worden sporten al maar gladder', maar ik nam mij toen al voor nooit mijn uitgangspunten te zullen verloochenen."

Zoeken naar mogelijkheden in de zorg

Na een studie in Nijmegen keerde hij, met zijn gezin, terug naar de polder. Hij werd hoofd van Spoorzicht en later directeur van de Overweg van Gemiva. Ook zette hij de Stichting Praktische Thuishulp op, samen met onder andere Hans Kröber, de latere bestuurder van Pameijer (zie ook het interview met Hans Kröber elders in dit nummer). "Ik was bijna obsessief op zoek naar andere mogelijkheden. Het bieden van ondersteuning en hulp aan ouders in de thuissituatie maakt dat het kind met handicap gewoon in het eigen gezin kan opgroeien. Ik schreef in die tijd ook een opleidingsboek met o.a. Arnold Hendriks en werd bestuurslid van nieuwe zorginitiatieven."

In 1989 wordt Aart Bogerd directeur van de RSD en in 1996 van de fusieorganisatie Syndion. Hij werd er bestuurder in 2002.

Een lange tijd voor een vernieuwer en

veranderaar. "RSD en later Syndion zijn organisaties, die vernieuwing, verandering en verbetering in het vaandel hebben. Ik hoefde omwille van verandering niet meer van baan te veranderen, maar kon vernieuwingen faciliteren binnen de eigen organisatie."

Als ik vraag wat de belangrijke inhoudelijke waarden zijn die leidend zijn in zijn werk, komt dit interview écht op gang. Aart spreekt: "Ik sta voor een gelijkwaardige positie van mensen met een handicap. Hierbij horen begrippen als eigenwaarde, respect, meedoen, erbij horen, je mag gezien worden, inclusie en de vrijheid een eigen leven te leiden en eigen keuzes te maken. Ik sta ook voor een goede samenwerking met ouders en verwanten, die voor mensen met een handicap een continu belang hebben. Ik ben niet van de hypes in de zorg. Als je echt wil veranderen moet je niet roepen, maar fundamenteeler denken en werken: mensen met een handicap zijn volstrekt gelijkwaardig, maar zij hebben wel bescherming nodig. De term begeleiding of ondersteuning is ook een eufemisme voor verzorging, opvoeding, structuur en bescherming. Aan deze aspecten van begeleiding wordt door overheden gemakkelijk voorbij gegaan, als het hen uitkomt en als er bezuinigd moet worden. Mensen met een handicap kunnen prima meedoen in de samenleving, maar wel dankzij een goede begeleiding. Ik heb altijd geloofd in het belang van dagbesteding. Niet fröbelen, maar zingeving. Geef mensen een plek en een sociale rol. De aard van de dagbesteding is mee veranderd met sociale ontwikkelingen. In de jaren zeventig was de homo ludens in zwang, de spelende mensen. Er was muziek, kunst, toneel en viering. Er werden mooie objecten gemaakt. Gaandeweg is het accent

verschoven naar zingeving en arbeid, naar burgerschap en het ontwikkelen van talenten. Dagbesteding heeft zo het accent van arbeid gekregen, van vakmanschap. Maar dit betekent zeker niet dat de behoefte aan begeleiding kleiner is geworden.”

Jan. 1972	getrouwd met Frida
Okt. 1972	geboorte dochter Mareen
Mrt. 1977	geboorte zoon Reyald
Jan. 1984	geboorte dochter Ymke

Curriculum Vitae

1973-1974	begeleider de Hartenkamp
1976-1981	hoofd Spoorzicht Gemiva
1981-1985	directeur Overweg Gemiva
1985-1989	Coördinator VG-sector Pameyer
1989-1996	Directeur RSD Gorinchem
1996-2002	Directeur Syndion
2002-heden	Bestuurder Syndion

Publicaties

1981	Begeleiding van verstandelijk gehandicapten (met A. Hendriks)
2007	Basisboek ondersteuning aan mensen met een verstandelijke beperking (met Lida Nijgh)

Favoriete muziek: Erik Satie! En verder harmonieuze muziek: beschaafde pop, kamermuziek

Favoriete film: One flew over the cuckoo's nest (Milos Forman, 1975)

Favoriete boek: Veel, heel veel. Van 'De scheepsjongens van Bontekoe' tot 'Wij zijn ons brein'. Verder Arthur Japin en Hugo Claus (Het verdriet van België) en Umberto Eco (Naam van de roos)

Favoriete TV-programma: Journaal, actualiteitenrubrieken, wetenschapsprogramma's, 'Andere Tijden'. Geen commerciële zenders, geen films of drama.

Hobby's: Tuinieren, lezen, fossielen verzamelen, pottenbakken, keramiek, glaswerk verzamelen.

Een radertje met zelfspot

Een zorginstelling besturen, leiding geven aan werkers in de zorg, hoe doe je dat? Welke waarden zijn belangrijk? "Ik geloof dat ik, net als iedereen, een radertje ben dat een bijdrage levert aan het geheel. Ik geloof in het samendoen. Leiderschap is voor mij dat je mensen hun succesje kunt, dat je voortbouwt op wat voorgangers tot stand hebben gebracht. In mijn positie kun je mensen inspireren en aanspreken. Je kunt mensen kansen geven om iets tot stand te brengen. Je kunt mensen met goede ideeën aannemen en ruimte geven. En je bent je bewust van het feit, dat je bij het verwezenlijken afhankelijk bent van de samenleving en van anderen. Van de beschikbare gelden en subsidies. Van de bureaucratische eisen, die de overheid stelt. Daarbij streef ik niet naar het maximaal haalbare, maar naar het doenbare. Het is belangrijk dat er in een organisatie een goede mix is van visionaire en praktische mensen." Hij lacht, Aart lacht vaak. "Het is belangrijk dat je kunt relativeren en de humor van dingen kunt zien. Ook een gezonde dosis zelfspot helpt." Hij tuurt het zonovergoten weiland in. "Ik ben een zondagskind", zegt hij, "ik heb altijd geluk gehad. Dat ze nooit huizen zijn gaan bouwen in deze weilanden, bijvoorbeeld. Ze zijn het wel van plan geweest, maar het ging steeds niet door. En ook in het werk heb ik geluk gehad. Ik heb veel bestuurders zien sneuvelen. Dat is mij niet gebeurd!"

Solidariteit overwint

We moeten het nog over de toekomst hebben, onontkoombaar. Want de overheid bezuinigt op zorg, de AWBZ wordt beperkt en gemeenten moeten de zorg deels gaan dragen. Wat gaat er gebeuren? Worden het jaren van schraalheid en krapte? Aart denkt dat het schip de wal zal keren: "Ik geloof dat er een groot verschil is tussen wat de regering vindt en wat de gemiddelde burger vindt. Ik geloof dat de burger tot veel meer bereid is dan de overheid denkt en best bereid is meer premie

te betalen om de zorg voor kwetsbare mensen op peil te houden. De overheid kiest voor groei van de economie en vindt verhoging van premies niet wenselijk. In de samenleving groeit de kloof tussen de populisten en de principieel levensbeschouwelijken. Er is weinig eenheid en populistische visies winnen terrein. Maar ik verwacht een ommekeer als de effecten zichtbaar worden van een kaalslag in de zorg. Als kwetsbare mensen de dupe worden van globalisering en liberalisering. Dat breekt op. Uiteindelijk zijn mensen solidair met de zwakste groepen en zal de AWBZ weer hersteld worden. Als je kijkt naar het buitenland dan zie je dat de geluksbeleving van de bevolking het grootst is in landen met de hoogste verzorgingsstaat. De zorg voor de allerzwaksten verdraagt zich niet met gemeentelijke belangen, omdat de bedragen die omgaan hoog zijn. De aanleg van drie speeltuintjes leidt gemakkelijker tot herverkiezing dan goede zorg voor één persoon met een ernstige handicap. Maar ik geloof dat de beschaving en solidariteit uiteindelijk sterker zijn."

Tenslotte de laatste vraag: Hoe ziet Aart zijn leven als pensionado? "Ach, ik denk dat het voorlopig blijft: het eigen leven krijgt betekenis door betekenis te geven aan dat van anderen. Ik blijf beschikbaar als lid van de Gehandicaptenraad, een WMO-platform, een Raad van Toezicht. Daarnaast krijg ik meer tijd voor kinderen en kleinkinderen, mijn bejaarde moeder, de zwager Nico en neef Henk en anderen. Ik heb al toegezegd voorzitter te willen worden van de vereniging Groei en Bloei in Gorinchem, met zo nu en dan een lezing en een plantenruilbeurs. Verder blijft natuurlijk het werk in de eigen tuin. En Frida vindt dat het tijd is voor een inhaalslag in huis. Er moet geklust worden. En er is nu tijd voor wat langere vakanties, de historische vereniging en regelmatig een lezing over de zorg. Ik denk dat ik alles bijeen voorlopig een relatief actief leven houd. Mijn oude dag komt later wel."

TIP

In deze rubriek informatie over een nieuw boek, een leuke activiteit, een informatieve website, een interessante lezing of een spannende ontwikkeling. Dit keer...

Het Zorgplan

Op een speelse manier werken aan het zorgplan

Door Mirjam Rinzema

Het zorgplan is belangrijk. Daar is eigenlijk iedereen het over eens. In het zorgplan staan dingen die de cliënt belangrijk vindt en nodig heeft. En welke zorg nodig is, wat weer belangrijk is voor de begeleiding.

Het maken van een zorgplan is meer dan alleen een routinematige of bureaucratische klus. Eigenlijk zou het maken van het zorgplan zo ongeveer het tegenovergestelde moeten zijn van routine. Want dit is hét document waarin de cliënt zelf kan aangeven op welke gebieden hij of zij ondersteuning wil krijgen. En op welke manier die ondersteuning gegeven zou kunnen worden.

Afspraken vastleggen en bewaken

Een belangrijk element van het zorgplan is dat er afspraken worden vastgelegd. Afspraken over welke zorg iemand krijgt, wanneer en hoe. Maar ook wordt in het zorgplan vastgelegd welke wensen de cliënt heeft voor de toekomst en hoe daarmee wordt omgegaan. Op welke manier gaan begeleiders proberen om ervoor te zorgen dat deze wensen waar kunnen worden? Om ervoor te zorgen dat de afspraken ook worden nageleefd, wordt het zorgplan jaarlijks bekeken en als dat nodig is bijgesteld.

Individueel

Een zorgplan is een individueel plan. Het is geen standaard document dat door een begeleider ingevuld kan worden. Er is een grote rol weggelegd voor de cliënt. Soms vinden cliënten het moeilijk om aan hun zorgplan te werken. Speciaal hiervoor hebben verschillende organisaties Het Zorgplan Kaartspel ontwikkeld. Het is een speelse manier om met cliënten samen na te denken over de inhoud van het eigen zorgplan. Zij kunnen het spel spelen met een familielid of een persoonlijk begeleider, waardoor zij er achterkomen wat zij belangrijke onderwerpen vinden om in het zorgplan op te nemen. Het spel helpt de cliënt om na te denken over drie belangrijke vragen:

- **Wat heeft hij of zij nodig om een goed leven te leiden**
- **Waar heeft hij of zij ondersteuning bij nodig**
- **Hoe ziet die ondersteuning er uit.**

Het spel bevat 44 spelkaarten en werkt als een kwartetspel. Aan de hand van elf verschillende categorieën kan de cliënt

door het spel te spelen aan het denken worden gezet: in hoeverre vind ik dit belangrijk in mijn leven? Wat wil ik hierover opnemen in mijn zorgplan? Voorbeelden van deze categorieën zijn: Je leven tot nu toe, De toekomst, Je gevoel en emoties, Je gezondheid, Met anderen omgaan, Vrij tijd.

Hulpmiddel

Zeker voor cliënten die het moeilijk vinden om na te denken over wat er in zijn of haar zorgplan moet staan, kan het spelen van dit spel een hulpmiddel zijn. Bij het spel horen een schrijfblok met de spelregels en een handreiking die nadere uitleg geeft over het zorgplan, de indicatiestelling, financiering van de zorg enzovoort. Deze handreiking dateert (evenals het kaartspel) uit 2008. Het is destijds ontwikkeld omdat de Zorg Zwaarte Pakketten werden ingevoerd. De aanstaande veranderingen in de AWBZ zijn in deze handreiking (uiteraard) niet meegenomen. Maar het kaartspel zelf is nog goed te gebruiken, als hulpmiddel voor cliënten om zeggenschap te hebben over hun eigen zorgplan.

Geïnteresseerd? Het kaartspel is een uitgave van KansPlus en VraagRaak. E-mail: info@vraagraad.nl.

nieuwtjes

Syndion en zorg

Opening Vijfpronghuis

Syndion is betrokken bij een flink aantal ouderinitiatieven; in Vianen (De Regenboog), in Dordrecht (Zo Mooi Anders), in Papendrecht ('t Palet), Beneden-Leeuwen (De Lijnbaan). Nu is er nog een nieuwe locatie bij gekomen, waar ouders het initiatief hebben genomen tot het starten van een woonlocatie voor hun kinderen met een beperking en zij Syndion hebben gevraagd om de zorg voor de bewoners te organiseren. Het nieuwste woonproject staat in Nieuwegein en draag de naam 'Vijfpronghuis'. Half november werd het huis officieel geopend. In het Vijfpronghuis wonen tien jong-volwassenen met een handicap, vooral dankzij de volharding van hun ouders in het langdurige traject. Het heeft dertien jaar geduurd voor hun kinderen hun huizen konden betrekken. Aart Bogerd, bestuurder van Syndion, sprak tijdens de feestelijke opening 'er

trots op te zijn dat de ouders Syndion hebben uitgekozen om de ondersteuning en begeleiding van hun kinderen op zich te nemen'.

Na de toespraken was het tijd voor cadeautjes: de bewoners kregen een boom voor op het terras, veel grotere en kleinere spellen om met elkaar te spelen en ieder kregen zij nog een grappig portret van zichzelf, gemaakt door een cartoonist. Als klap op de vuurpijl had hij ook nog een groepsportret getekend, voor in de woonkamer.

Ruim 200 ouders/cliënten zijn naar deze avonden gekomen om zich te laten informeren.

Tijdens de avonden werd een presentatie gegeven door KansPlus, belangennetwerk voor mensen met een verstandelijke beperking, hun ouders en andere verwanten en naasten. Uit deze presentatie bleek dat er ook nog onduidelijkheden zijn, maar dat de contouren van wat er te gebeuren staat wel bekend zijn.

Vervolgens werd vanuit de bestuurder aangegeven op welke manier Syndion zich aan het voorbereiden is op deze veranderingen. Syndion heeft een stuurgroep in het leven geroepen die zich richt op de gemeenten in het werkgebied die vanaf 2013 de WMO moeten uitvoeren. Syndion vindt het belangrijk dat deze gemeenten meer kennis krijgen over de doelgroep waarmee zij vanuit Syndion te maken zullen krijgen: mensen met een handicap. En ook dat zij zich bewust worden van wat deze doelgroep nodig heeft aan ondersteuning en begeleiding. Tenslotte wil Syndion deze gemeenten waar mogelijk ondersteunen bij het uitvoeren van hun WMO taken. In eerste instantie vooral ten behoeve van mensen met een handicap, maar indien nodig ook voor overige doelgroepen.

Tenslotte werd de aanwezigen in de zaal gevraagd om mee te denken en ook zelf de kans te grijpen om op gemeentelijk niveau (bijvoorbeeld in gemeentelijke Gehandicaptenraden of WMO-raden) mee te doen.

Syndion gaat twitteren

Social media, we kunnen er niet meer omheen. Miljoenen mensen en bedrijven zijn actief op Twitter, Hyves, Facebook, LinkedIn YouTube en noem maar op. Tot nu toe heeft Syndion zich niet of nauwelijks op het terrein van de social media begeven, maar dit gaat veranderen. Wij zien namelijk wel dat steeds meer informatie via deze media wordt uitgewisseld en dat je als organisatie of persoon op een laagdrempelige manier veel mensen tegelijk kunt bereiken. Een andere belangrijke reden is dat via de social media steeds meer mensen zich oriënteren op de arbeidsmarkt. Eén van de verwachtingen voor de toekomst is dat het steeds lastiger zal worden om voldoende opgeleid personeel te vinden voor banen in de zorg. Syndion wil de social media daarom ook gaan inzetten voor de werving van personeel. In de loop van het volgend jaar zult u op onze website in ieder geval de icoontjes van Twitter en Facebook tegenkomen. Klik er gerust op en ga ons volgen!

Informatieavonden over veranderingen in financiering van zorg

De afgelopen tijd is in de landelijke media (kranten en televisie) geregeld aandacht besteed aan de overheidsplannen om de AWBZ (Algemene Wet Bijzondere Zorg) flink in te perken. Alleen personen die door hun (ernstige) beperking in een instelling moeten verblijven, blijven het recht op zorg vanuit de AWBZ behouden. Alle andere personen zullen worden overgeheveld naar de WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning) en moeten voor die ondersteuning gaan aankloppen bij de gemeente waarin zij wonen. Gemeenten moeten ervoor zorgen dat mensen ondanks hun beperkingen zoveel mogelijk kunnen meedoen 'in het normale leven'.

De overgang van AWBZ naar WMO is een grote operatie, die veel gevolgen zal hebben. Omdat cliënten en hun ouders wel weten dat er iets gaat veranderen, maar nog niet precies wat en wanneer dan, heeft de Centrale Clientenraad met de 'Stuurgroep AWBZ/WMO' van Syndion drie voorlichtingsavonden georganiseerd.

Syn. in lux: mooie producten gemaakt door cliënten

Onder de naam Syn. in lux is Syndion gestart met een serie producten van bijzondere kwaliteit. De producten worden in de verschillende dagbestedingsbedrijven van Syndion gemaakt door de cliënten. Ieder product is uniek: het wordt met de hand gemaakt en er wordt extra gelet op de kwaliteit van de producten. Alle producten hebben hun eigen verhaal.

In november werden de Syn. in lux-producten in het Tolhuis in Gorinchem gepresenteerd. Met trots en onder flinke belangstelling vertelden de makers van de producten met hun begeleiders over hoe zij deze bijzondere producten maken. Het gaat in deze eerste serie om onder andere vazen, bijzondere kussens, papierbakken, mozaïektafeltjes, vogelhuisjes van hout en keramiek, houten kinderspeelgoed en badjasjes voor kinderen.

Er wordt op dit moment nog gewerkt aan de bijbehorende website. Daar zullen alle producten te zien zijn en worden ook de

verkoopadressen vermeld. De verwachting is dat deze website begin 2012 in de lucht gaat. Wilt u nu al weten hoe de Syn. in lux-producten er uitzien? Er is een kleine tentoonstelling ingericht in het Tolhuis, Molenstraat 109 in Gorinchem. Geopend van maandag tot en met vrijdag, tijdens kantooruren.

Nieuwe folder: Even voorstellen

Syndion heeft een nieuwe folder uitgebracht over het werk van Syndion. Doel van deze folder is mensen laten kennismaken met de organisatie: voor welke doelgroep werkt Syndion, welke diensten worden aangeboden en vanuit welke visie wordt het werk gedaan? De folder is gratis aan te vragen bij het Centraal Bureau van Syndion (afdeling PR, tel. 0183-651150). Ook kunt u de folder lezen of downloaden op de website van Syndion. Kijk in het linker menu onder 'Informatie'.

Opvolging Aart Bogerd

In het vorige nummer van Synchron stond vermeld dat de huidige bestuurder van Syndion, Aart Bogerd, met pensioen gaat. In september is gestart met het zoeken naar een goede opvolger. Hier is op dit moment nog geen duidelijkheid over. We kunnen daarom niet – zoals gehoopt – de nieuwe bestuurder van Syndion aan u voorstellen in dit nummer van Synchron. U houdt het van ons te goed!

Nieuw op de website: winkels en restaurants van Syndion

Onlangs is de website van Syndion uitgebreid met een nieuwe knop: Winkels en restaurants van Syndion. Onder deze knop hebben negen van onze bedrijfjes een eigen kleine website, waarop te zien is waar zij te vinden zijn, welke producten of diensten zij leveren en wat de openings-

tijden zijn. Het idee hierachter is dat deze bedrijven écht iets bijzonders te bieden hebben aan de samenleving. Zij maken en verkopen bijvoorbeeld artistieke, speciale producten die vaak zeer aantrekkelijk

geprijsd zijn, of u kunt er heerlijk koffie drinken of lunchen! Neem eens een kijkje, eerst virtueel op de website en daarna 'in het echt' op de verschillende locaties! Van harte welkom!

PgB: functie of ZZP?

Let op bij aanvragen van een nieuwe indicatie!

Door Rina van den Heuvel

Syndion maakt zich, met ouders en cliënten, Zorgen over de gevolgen die cliënten en hun verwanten zullen ondervinden van de veranderingen in de financiering van zorg. Als de verzekerde zorg die tot nu toe vanuit de AWBZ werd uitgekeerd aan cliënten overgaat naar de WMO, wat kan dat dan betekenen? Hier het ervaringsverhaal van Leo en Rina van den Heuvel, ouders van Jiska. Hun dochter heeft een meervoudige handicap.

Ongeveer 250 ouders en/of belangenbehartigers van Syndion cliënten bezochten de informatieavonden die de Centrale Cliëntenraad organiseerde over de transitie van Algemene Wet Bijzondere Zorg (AWBZ) naar WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning). Ik was één van die ouders.

Eén van de dingen die we op deze avond hoorden, was dat deze overgang ons voor de toekenning van het PgB (Persoonsgebonden Budget) afhankelijk maakt van de gunst van de gemeente. Tot nu toe was de AWBZ een recht dat je hebt. In mijn ogen is dat een groot verschil.

Overstap naar een Zorg Zwaarte Pakket

In de media is er de laatste tijd al steeds veel rumoer geweest over het drastisch inperken van de PgB's. Omdat deze vorm van financiering voor ons en onze dochter de beste oplossing is, wilden we voor Jiska graag van PgB op functie-indeling (dit betekent dat de hoogte van het PgB wordt bepaald op basis van de zorgfuncties die de cliënt afneemt) overgaan naar een ZZP (Zorg Zwaarte Pakket). Dit leek voor onze situatie gunstig te zijn, omdat het ZZP in de AWBZ blijft en dat PgB's via een ZZP de komende jaren nog gegarandeerd lijken, al weet je het met deze regering nooit helemaal zeker!

Nieuw indicatiestelling

Jiska heeft echt constante begeleiding nodig en is in alle opzichten afhankelijk van hulp. Ze had dan ook een hoog PgB. Zonder dagbesteding kwam dit neer op een bruto budget van iets meer dan € 52.000 voor het jaar 2011.

Een nieuwe indicatiestelling is snel aangevraagd en uiteindelijk kwam, na wat telefonisch contact met het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ), de nieuwe indicatie: Zorg Zwaarte

Pakket VG-08, de hoogste inschaling die mogelijk is voor iemand met een verstandelijk beperking. Het budget wat daarbij hoort, opnieuw zonder de dagbesteding, is ruim € 43.000.

Een forse achteruitgang

We zijn er dus per jaar € 9.000 op achteruit gegaan! Dit hadden we ons vooraf helemaal niet gerealiseerd.

Je kunt in beroep tegen de indicatiestelling, maar je moet dat dan wel binnen zes weken doen.

Mocht ook u een PgB hebben op grond van functies, let dan goed op voordat je een overgang aanvraagt naar ZZP. Kijk bijvoorbeeld eens op de site: www.pgb.nl. Daar vind je de verschillende mogelijkheden en bijbehorende tarieven.

Rina van den Heuvel is lid van de Centrale Cliëntenraad van Syndion en moeder van Jiska

Column

Aartig

In de zomer van 1992 ontmoette ik Aart Bogerd. Ik solliciteerde als hoofd van het dagactiviteitencentrum Vianen, hij was directeur van de Regionale Stichting Dienstverlening aan mensen met een verstandelijke beperking. Dat was een lange naam. Vandaar dat altijd de afkorting werd gebruikt: RSD. Aart Bogerd was precies zoals ik me had voorgesteld bij een stichting als deze in de Alblasserwaard. Ik had zelf altijd in de Randstad gewerkt en mijn sollicitatie luidde een overgang in naar de 'polder'. Aart bleek een man van de polder. Geboren en getogen. Betrokken en betrouwbaar en met de voeten in de klei. 'Doe maar gewoon' en zonder fratsen. Wars van gewichtigoenerij. Geen maatpakken, maar kleding in kleuren die opgingen in het landschap: gedekte aardetinten, gekocht bij de enige textielzaak in Giessenburg. Hij was erudiet, zonder er mee te koop te lopen. Oprecht geïnteresseerd. Vriendelijk en aimabel. Een vreedstichter. Een brug. Een calvinist.

Dit eerste beeld is nooit veranderd in de twintig jaar dat ik met hem opliep. Aart was en is altijd dezelfde gebleven. Een toonbeeld van geleidelijkheid en harmonie. In alle opzichten. Je zag bij Aart nooit wanneer hij naar de kapper was geweest. Alsof hij elke week een heel klein stukje liet afknippen. Je zag ook nooit wanneer hij nieuwe kleren had gekocht, zozeer leek de nieuwe aankoop op de vorige. Hij was nooit ziek, had nooit hoofdpijn of andere pijn en als hij het had, dan liet hij het niet merken. Hij had nooit een baaldag, was nooit somber in de herfst of chagrijnig wegens ruzie thuis. Hij was altijd vrolijk, ook als hij boos was. Hij lachte om jou en om zichzelf. Hij had altijd tijd voor je, ook als hij het razend druk had. En hij werkte altijd. Hij was nooit vrij en als hij vrij was werkte hij.

Zelfs tijdens vakanties was hij aan het werk. Vakantiewerk. Hij trok er op uit, wandelde, zocht fossielen en mooie stenen en

schreef een kaart aan iedereen. En toch kwam hij altijd uitgerust terug. Hij was nooit moe, ook niet als hij slecht geslapen had. Hij sliep trouwens nauwelijks. Hij zat tot diep in de nacht stukken te lezen en stond vroeg op om stukken te lezen. Bovendien las hij de krant. Hij wist alles en hij wist alles net iets beter dan een ander. Hij was altijd zeer geïnformeerd. Zowel over grote, ingewikkelde zaken binnen en buiten de zorg, als over de prijs van een sifon of buitenkraan of een pak suiker. Dat was soms lastig.

Zijn geheugen was fenomenaal. Hij wist precies hoe iedereen heette. En jaren later wist hij het nog. In de loop der jaren werd dat iets minder. Dat vond hij vervelend. Soms kocht hij een nieuwe auto. Altijd tweedehands. Wat er toevallig bij de garage stond in het dorp. De kleur maakte niet uit. De auto was direct herkenbaar aan de inrichting van de achterbak: kartonnen dozen met stekjes, zakken aarde, een handschop, werkhandschoenen, een gereedschapskist en vaak rubberlaarzen. En doeken, Onbestemde doeken. Oude gordijnen. Want als hij even niet werkte, werkte hij in de tuin. Op zijn land, met kas en tuinhuis. Of hij deed een klus.

En dan zijn enorme familie. Vaak leek het of er in de polder uitsluitend neven, nichten, ooms en tantes van Aart woonden. En hij bezocht alle verjaardagsfeestjes. Daar hoorde hij dan hoe er over Syndion werd gedacht. Ja, ook daar was hij aan het werk. En wie toevallig geen familie was, was aangetrouwd, of ex-klasgenoot. Of daar een zus van. En die was dan weer getrouwd met de wethouder.

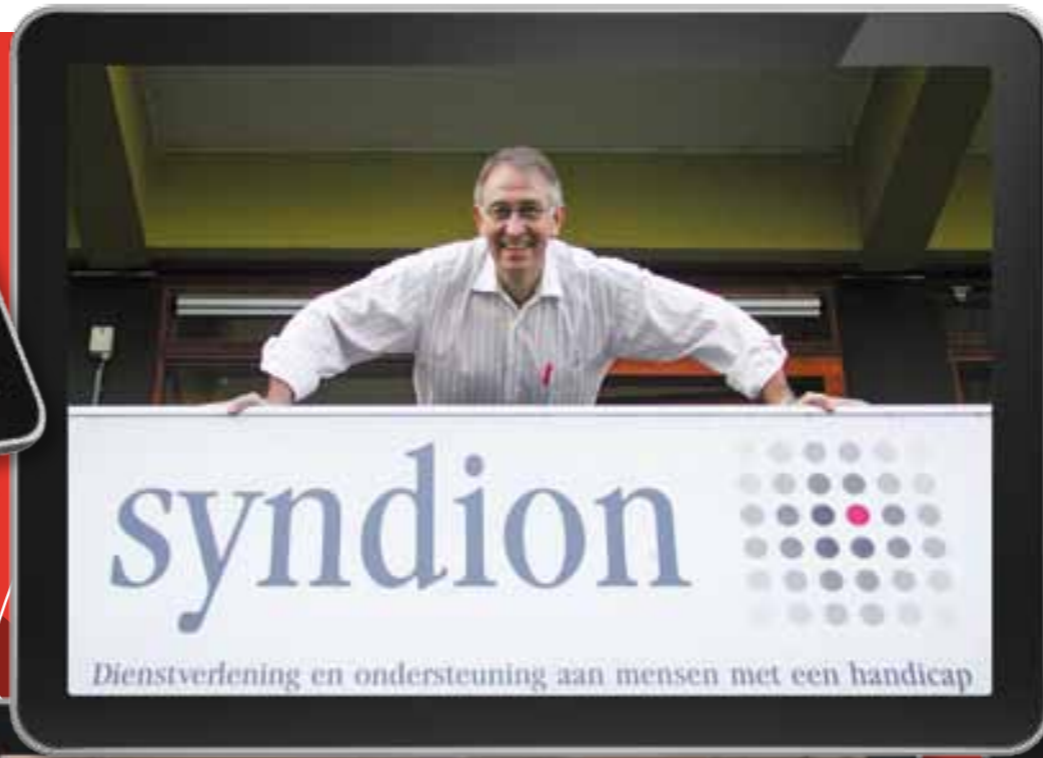
Aart is aardig, ja, aartig.

Jos Huibers

INI BEEELD Aart Bogerd

12

13

Zorgen met ouders en cliënten voor goede zorg

In het hart van dit blad staan dit keer beelden van Aart Bogerd centraal, bestuurder van Syndion. Foto's die gemaakt zijn gedurende zijn loopbaan. Foto's die veel zeggen over hoe hij zijn rol zag en ziet: het is de taak van Syndion om begeleiding en ondersteuning te bieden vanuit de wensen en mogelijkheden van de cliënten. Een bestuurder is maar één van de radertjes in dit geheel.

VERTEL EENS IETS OVER...

...AART BOGERD

14

Leo Canisius, voorzitter van de Raad van Toezicht van Syndion:

"Aart heb ik leren kennen bij de fusiebesprekingen in 1996 van de Gorinchemse RSD (Regionale Stichting Dienstverlening) en de VGD (Voorzieningen Gehandicapten Dordrecht). RSD beheerde toen vooral voorzieningen voor dagbesteding van mensen met een verstandelijke beperking en voorzieningen voor kind en gezin. De VGD beheerde alleen woonvoorzieningen voor mensen met een verstandelijke en een lichamelijke beperking. De fusie leidde tot het ontstaan van Syndion, waarvan Aart de directeur werd.

Toen in 2003 het Raad van Toezichtmodel werd ingevoerd, werd Aart directeur/ bestuurder. Omdat in het kader van de organisatieontwikkeling in 2011 de directietaken werden overgedragen aan de regiomanagers, werd Aart de bestuurder van Syndion.

Met deze grove schets van de voorgeschiedenis wil ik laten zien dat Syndion en Aart een hele ontwikkeling hebben doorgemaakt. Dankzij hem en de vele medewerk(st)ers werd Syndion een voorziening die mensen met een beperking helpt zelf hun eigen leven te leiden en vorm en inhoud te geven.

Aart is niet alleen de bevlogen inspirator van deze inhoudelijke ontwikkeling geweest, maar door zijn bouwkundige en financiële interesse en ervaring wist hij deze inhoudelijke visie ook te vertalen in de vele kleinschalige voorzieningen en een financieel gezonde organisatie.

De afgelopen jaren heb ik veel met hem gesproken, zowel voor de voorbereiding van de vergaderingen van de Raad van Toezicht als tijdens de vergaderingen zelf. Uiteraard dienden wij bij die besprekingen de zakelijke afstand te bewaren.

Maar nu hij vertrekt en het komend jaar mijn lidmaatschap van de Raad van Toezicht beëindigt, zullen wij onze contacten op vriendschappelijke basis voortzetten. Ik verheug mij daar op."

Andries Lever, lid van cliëntenraden van Syndion

"Met dit verhaal vertel ik wat Aart Bogerd voor een persoon is voor de cliënten van Syndion. Ik kende Aart Bogerd al via de jaarbijeenkomsten en informatieavonden binnen Syndion. Later heb ik de cliëntenraad opgestart (De Raad zonder Naam). Daardoor gingen we met Aart Bogerd en de centrale cliëntenraad meer samen werken. Door De Raad zonder Naam ging de medezeggenschap voor de cliënten binnen Syndion veel beter. Aart Bogerd zijn sterke punten waren dat hij open stond voor zijn eigen cliënten van Syndion, en dat is een mooie eigenschap van hem. We hebben samen met Aart Bogerd goed gewerkt binnen Syndion in de cliëntenraden; het was een leuke tijd. Jammer dat hij weg gaat maar hij verdient zijn pensioen. Want hij heeft heel hard gewerkt zijn agenda was altijd erg vol. Maar hij had altijd een luisterend oor voor zijn eigen cliënten van Syndion. Hij was een warme persoon die altijd klaar stond voor de cliënten met een beperking. Voor de cliëntenraden binnen Syndion is het een spannende tijd nu, want er komt een nieuw plan voor de nieuwe indeling van de cliëntenraden. Ik heb er alle vertrouwen in dat we weer een goede nieuwe bestuurder mogen krijgen voor Syndion. Aart Bogerd, ik bedank je voor alle inzet voor de cliënten binnen Syndion en wens dat je een mooie tijd mag krijgen nu je met pensioen gaat."

Aart Bogerd heeft in zijn lange loopbaan vele mensen ontmoet. Een paar van hen vroegen wij om Aart in een paar woorden te typeren.

15

Betty en Gerard van Wijngaarden, ouders van Marco (25 jaar cliënt van Syndion)

"Aart Bogerd is voor ons "het symbool" van de visie van Syndion. Hij is naar ons idee altijd en overal voor iedereen een benaderbare en toegankelijke persoonlijkheid geweest. We willen grote waardering uitspreken voor zijn "mens zijn" en zullen hem zeker en vast bijzonder gaan missen.

Knap hoe hij bijna iedereen binnen Syndion bij naam kende en met hoeveel respect zijn benadering altijd is geweest. Ongeacht je komaf, handicap of beperking.

Knap hoe hij met tomeloze energie vorm heeft gegeven aan Syndion als organisatie en het gericht zijn op het belang van de cliënten.

Knap hoe hij al die jaren de juiste vorm heeft weten te vinden voor ieder probleem.

Aart, we wensen jou en je gezin om je heen een fijne en vooral gezonde tijd toe.

Kernwoorden die ons te binnen schieten zijn: Charismatisch, grote persoonlijkheid, trekker van heel veel karren, een mensenmens, nooit te druk, nooit ziek, nooit eigenbelang vooropgesteld, altijd dienstbaar geweest en nog fit genoeg voor heel veel andere uitdagingen. Met oprechte groet!"

Elise de Winter, oud-medewerkster PR en Communicatie bij Syndion

"In 2000 begon ik in de functie van communicatie-medewerker bij Syndion. Een aantal jaar eerder had ik ook al voor RSD in Gorinchem gewerkt. Ik kwam dus eigenlijk weer terug ... bij dezelfde baas, Aart Bogerd! Dat zegt misschien al genoeg.

In 1994 en 1995 heb ik onder zijn directe leiding gewerkt aan verschillende projecten die te maken hadden met beeldvorming van mensen met een handicap en belangenbehartiging. Aart Bogerd vond deze thema's belangrijk en wilde die onder de aandacht brengen. Binnen het project belangenbehartiging rond cliëntenraden werd ook een congres georganiseerd dat wegens succes in dat jaar nog twee keer herhaald is. Dat is zomaar een voorbeeld van hoe hij in zijn denken en doen altijd 'voorop' liep.

In mijn functie heb ik altijd direct onder Aart Bogerd gewerkt. Ondanks hoge stapels papier op zijn bureau en soms ook op zijn bespreektafel, maakte hij altijd plaats en tijd vrij als overleg nodig was.

Persoonlijk heb ik veel van hem geleerd en is mijn mening over mensen met een handicap door hem gevormd. Tijdens een gezellig etentje met vrienden waren we een keer aangekomen op het onderwerp 'hoe is jouw baas?' Mij werd de vraag gesteld of ik iets te klagen had over mijn baas. Ik dacht even na ... en nog wat langer ... maar kon op niets komen!"

De Romboutslaam

Nieuwe woonlocatie van oude verhalen

Door Peter M. van der Linden

De Romboutslaam in Dordrecht is één van de oudste woonlocaties van Syndion. Veel medewerkers van Syndion zijn hier ooit begonnen. Afgelopen jaar werd het gebouw ontmanteld en op 21 december 2011 wordt de gemoderniseerde versie opgeleverd: een locatie voor twaalf mensen met andere mogelijkheden.

Begeleider Peter van der Linden, die naast zijn werkzaamheden bij Syndion (inmiddels al 12 ½ jaar) ook dichter is, werkt op de Romboutslaam. In dit artikel be vraagt hij zijn collega's Anneke Dubbeldam en Petra Glastra en schrijft hij over zijn eigen ervaringen op deze woonlocatie.

Terug van weggeweest

Anneke: "Op 1 augustus 1986 werd de Romboutslaam geopend en begon ik er te werken; ik kwam net van school. Het gebouw bestond uit vierentwintig kleine kamers, drie grote woonkamers, een kantoor en een keuken met een groot kookeiland. Het heette toen nog 'Huize Drechtstreek'. Veel bewoners uit die tijd kwamen rechtstreeks uit een thuis-situatie. Hun ouders hadden meestal al een heel leven voor hun kind gezorgd. Zij waren vaak al op leeftijd en hadden soms moeite om de zorg voor hun kind los te laten. Dat ging dan over simpele dingen, bijvoorbeeld hoe de bewoner een boterham met hagel slag gewend was.

We gingen in het eerste jaar met de hele groep op vakantie en alle begeleiders gingen gewoon tien dagen mee! De asbakken stonden nog op tafel in de woonkamers. Er was in die tijd nog geen computer op de locatie, alles ging nog handmatig.

Tegenwoordig wordt er veel efficiënter en doelgerichter gewerkt. In 1992 ben ik gestopt en ben ik gaan werken bij het schoonmaakbedrijf van mijn ouders. Maar ik bleef contact houden met sommige bewoners, door mijn werk bij de vrijdagavondsoos. Vorig jaar ben ik teruggekomen als invalkracht, op de Strijpsingel. Sinds februari werk ik op de Lus en na de heropening draai ik weer mee op de Romboutslaam."

Saamhorigheid

Petra: "Ik heb net als Anneke de opleiding Opleiding Pedagogisch Medewerker gedaan, we zaten in dezelfde klas en

zijn samen op de Romboutslaam begonnen. In 1986 was het heel heel bijzonder dat iedere bewoner een eigen slaapkamer met wastafel had. Daarvoor sliepen cliënten nog samen op grote zalen. Het leuke van die periode was de saamhorigheid van het team met de bewonersgroep, ook in privé-tijd gingen medewerkers gewoon bij familie van cliënten langs. We hebben een aantal malen met de hele club meegedaan aan de carnavalsoptocht van de stad en hebben daar zelfs een keer de eerste prijs mee gewonnen!

Rond 2000 ben ik gestopt op de Romboutslaam, waar ik inmiddels clusterhoofd was, en ben verder gegaan als clusterhoofd persoonlijk ondersteund wonen (pow). Deze tak heeft een enorme groei doorgemaakt: we zijn van vijf cliënten naar rond de zeshonderd gegaan.

Momenteel ben ik clustermanager van Sterrenburg.

Als ik terugkijk op wat we bereikt hebben dan vind ik het fijn om te constateren dat veel cliënten gelukkig zijn met hun woonsituatie. Vroeger was er geen keus, tegenwoordig kunnen mensen kiezen of ze zelfstandig willen wonen of in een groep. Ik hoop dat de opvolger van Aart Bogerd de groei van de organisatie op een goede manier weet door te zetten."

Peter zelf aan het woord: de nieuwe kok

"Ik werk dit jaar 12 ½ jaar bij Syndion. In 1999 kwam ik als baanloze kunstenaar via de Melkert regeling op de woonlocatie Romboutslaam werken. Ik had als taak om de maaltijden te koken. De eerste die ik in mijn keuken kreeg was Karla, een stralend meisje met grote bruine ogen en een verblindende lach. Ze zei dat ze verliefd op me was. Mijn collega's zeiden me later dat ze nogal snel verliefd werd. Karla stond verlegen in de geur van 27 karbonades te wachten op een glimp van de nieuwe kok.

Het nieuws dat er een nieuwe kok was ging als een lopend

Peter werkt sinds 2010 als begeleider op de Elzengarde, een woonlocatie voor mensen met een verstandelijke handicap in Hendrik-Ido-Ambacht. "Ik ken de bewoners als fraaie mensen, die het leven een bijzondere kleur geven. Gelukkig is er daar ook een vijver. En ook daar voer ik de eenden, samen met cliënten."

Bij de opening van de Elzengarde schreef Peter het volgende gedicht:

vuurtje rond en al snel kwamen de bewoners me vragen stellen: wat mijn favoriete voetbalclub was, of ik foto's had, of ik een vrouw had en gelukkig ook wat we aten. Karbonade dus, met sperziebonen en aardappelen. Ik was toen nog vegetariër waardoor ik het me goed kan herinneren.

Na een aantal maanden, toen de verliefdheid van Karla allang was geluwd, kwam er een verandering: er mocht binnen niet meer gerookt worden. Het grootste voordeel voor mij was dat ik buiten de vijver ontdekte, het werd mijn favoriete plek. Ik leerde er de meerkoeten en de karpers kennen, de eenden kregen namen en ik zag er kinderen in buiken groeien van collega's. Ik heb er vele uren met cliënten en collega's doorgebracht.

Rond 2003 kwamen de eerste grote wisselingen in de bewonersgroep, de wat oudere bewoners vertrokken naar de Strijpsingel, Blauwweg. Wielwijk en naar de Stierstraat en er kwamen jongere bewoners voor terug. Twee jaar later werd bekend dat de woonvorm gemoderniseerd zou worden en er vertrokken negen bewoners naar de Griend.

Binnenkort keert de groep terug. Van het eerste uur zijn er helaas al mensen overleden. Piet van de blokfluit, Joke van de wasjes en Petra de onvergetelijke. De vijver ligt er nog en op 21 december, als de karpers nog in hun modderige winterslaap liggen, opent een nieuw huis op deze plek van de oude verhalen. Ik fiets nog weleens stiekem naar de vijver, kijken of de 'dikke eend die altijd vergeet dat hij niet kan vliegen', er nog zit. Petra zal er nooit meer onder de roze prunus bloesem staan, maar ik heb veel anekdotes en beelden van haar in mijn hoofd. Ik denk dat alle bewoners een onuitwisbare indruk achter hebben gelaten in het leven van alle begeleiders die in de loop der jaren passeerden."

(Karla is niet de echte naam van de genoemde cliënt)

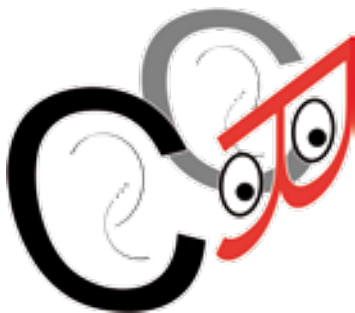
Elzengarde

**dit gebouw van glas in beton staat op vruchtbare grond
al eeuwen zwerven hier de sporen van spruiten en bonen
en kromgebogen tuinders die deze volgerlanden bewerkten
tot ze als gegroefde mannen haast knakten in hun
ketelpakken**

**je kon hier als droomkind dwalen rondom zijn nog
de slootjes
met de geur van modder in schepnet langs de krommeweg
staan nog wat huisjes als detail in de nieuwe bebouwing
die zich als hollands lineaal zwepend door het landschap slaat**

**nieuwe tijd brengt ook inzicht tot oude misverstanden
verdwijnen
de kwetsbaren werden mongooltjes en ongelukkigen genoemd
vanuit mogelijkheden bouwden hun ouders aan ommezwaai
net als de tuinders ploegend en zaiend tot de tijd in de vrucht**

**de onmogelijkheden ontsteeg tot en met dit vriendelijk huis
in ruime kamers knutselen mensen aan een bijzonder bestaan
jouke woont op 54 in deze buurt woont wim op de griend
er groeien bloemkolen in de lucht die we wolken noemen
we werken hier aan inzicht met het uitzicht op een vriend**

18

OGEN&OREN

column van de Centrale Clientenraad

Een jaar geleden, december 2010, las ik in Synchron dat de Centrale Cliëntenraad (CCR) bestond uit drie leden. "Eigenlijk niet genoeg", werd er gemeld. Het raakte me en ik heb - gelukkig niet als enige - gereageerd. Nu bestaat de CCR uit zes actieve leden: een verdubbeling! Maar nog geen verdubbeling van kennis; als beginner weet je 'iets minder' dan de voorzitter, die al ruim twintig jaar betrokken is.

Misschien willen jullie door de ogen van een betrokken ouder van een meervoudig gehandicapte dochter (die met veel plezier gebruik maakt van de faciliteiten van Syndion) meekijken naar wat er in de CCR passeert?

Als ouder weet je natuurlijk wel iets, maar als CCR-lid hoor en zie je veel meer van de organisatie. Je kijkt mee naar de kwaliteitsonderzoeken en het kwaliteitssysteem van Syndion. De CCR krijgt de gelegenheid om hier vragen over te stellen en we merken dat er serieus geluisterd wordt.

We zijn betrokken bij de vormgeving van een goed werkende (mede)zeggenschapsstructuur. We krijgen dus niet te horen wat er besloten is, maar overleggen over het hoe en wat.

Gerrit Dubbeldam schreef in de vorige Synchron: "In de volgende Ogen en Oren hopen we meer te kunnen melden over de cliëntenraden in de nieuwe organisatiestructuur." Op het moment dat ik dit schrijf lukt dit nog niet; nog even geduld dus. Er komt iets goeds aan.

De CCR adviseert in de selectieprocedure voor een nieuwe bestuurder.

We denken ook mee over moeilijke dingen, waar ook wij, ouders en cliënten, ons zorgen over maken. Zoals: hoe kan Syndion voorkomen dat cliënten de dupe worden van de komende bezuinigingen? Hier waren in november drie informatieavonden over, mede georganiseerd vanuit de CCR. Er kwamen ruim 200 bezoekers. Bij één van die avonden was ik aanwezig. We hoorden over de overheidsplannen en wat dat voor ons en onze kinderen betekent. Eén van de bezoekersters zei tegen mij: "Hier word ik echt verdrietig van!" We zijn maar een 'bakje troost' gaan halen. We kregen vanuit Syndion ook een rijtje mogelijkheden, om als (vertegenwoordiger van) een cliënt zelf te doen. Begin november was ik ook bij een bijeenkomst over het jaarverslag voor cliënten van Syndion. Ik vond het heel leerzaam om te zien hoe de activiteiten van 2010, de financiën en plannen vertaald werden in duidelijke presentaties.

In dit half jaar CCR heb ik ontdekt dat er zich achter de schermen veel afspeelt. Met als doel om "ondersteuning en begeleiding te bieden vanuit de gedachte dat de cliënt zelf kiest hoe hij wil leven". Ik heb er beslist geen spijt van dat ik contact heb opgenomen met de CCR. Ik hoop dat ik echt mijn steentje kan bijdragen, voor de belangen van alle cliënten binnen Syndion.

Rina van den Heuvel, lid CCR

Een toekomst

Door Aad van Vliet, vrijwillig adviseur van Syndion

Tanzania telt meer dan 2,5 miljoen weeskinderen. Voor het grootste deel het gevolg van de ziekte die in Afrika verwoestend om zich heen grijpt: aids.

Stichting Malaika-kids wil Tanzaniaanse weeskinderen weer een toekomst geven. Bij het dorp Mkuranga wordt een leefconcept gebouwd voor 320 kinderen, die hier een thuis zullen vinden. Er komen 32 familiehuizen, acht verzamelgebouwen, 8 sanitairgebouwen, vier klaslokalen en er zal ruimte zijn voor sport en spel en voor een tuin waar voedsel verbouwd kan worden. Het concept is tot stand gekomen in overleg met een Tanzaniaanse kinderpsycholoog, omdat het wel moet passen in de leefwereld van daar.

Een familiehuis is een gezamenlijk woonhuis voor tien kinderen, met aparte slaapzalen voor jongens en meisjes. De kinderen hebben verschillende leeftijden en wonen samen als 'een familie'. Het kinderdorp groeit gestaag; er is nu plaats voor 60 kinderen. De filosofie van Malaika is dat het project uitgevoerd wordt door Tanzaniaanen, met lokale bouwmaterialen. Ik ben op verzoek van de stichting drie maanden naar Tanzania gegaan om de werkers te begeleiden in het proces: het bouwen, het leiding geven, het plannen van de werkzaamheden, de communicatie en het nakomen van afspraken. Ook draag ik zorg voor de betaling aan de bouwers. Ik heb eerst een tijd in het dorp Mkuranga gewoond, maar nu het logeerhuis in het kinderdorp klaar is, kan ik daar verblijven. Het logeerhuis is bedoeld voor de vrijwilligers die kortere of langere tijd meewerken aan het project. Het was echt een feest toen het logeerhuis af was en in gebruik kon worden genomen!

voor weeskinderen

19

Ik ben inmiddels behoorlijk thuis in Mkuranga. Ik ben vrijwel de enige Mzungo (blanke). De voertaal is Swahili; sommige mensen spreken of verstaan een beetje Engels. Veel gaat met gebaren en gewoon door het voor te doen. Ik ben er na de eerste drie maanden nog twee keer geweest: een keer zes weken en nog eens twee maanden. Volgend jaar gaan we weer verder bouwen, voor nog eens veertig kinderen.

Wilt u meer weten, wilt u steun geven?

Kijk dan op www.malaika-kids.nl.

SINTERKLAAS, WELKOM IN MIJN WERELD!

CAFÉ VOOR OUDERS VAN KINDEREN MET AUTISME

20

Door Willemijn Nobel-Boudestein

December is voor veel kinderen de spannendste tijd van het jaar.

Maar voor kinderen met een diagnose binnen het autistisch spectrum, en hun ouders, is het vooral een stressvolle en onrustige tijd.

Zwarte Pieten door de schoorsteen, een paard op het dak, Sinterklaas die wel komt maar niet gaat... Hoe leg je zulke dingen uit aan kinderen die de gewone wereld al lastig vinden te begrijpen? En daar komt dan de spanning die bij Sinterklaas en andere feestdagen komt kijken nog bij.

Hoge opkomst

In Dordrecht werd onlangs het vijfde Autismecafé van 2011 gehouden. Tijdens deze avond stond heel toepasselijk de vraag 'Hoe kom je de feestdagen door?' centraal. Het bleek een onderwerp te zijn dat veel ouders en hulpverleners aansprak, want de opkomst was hoog.

Dirk Boudestein, een van de vrijwillige ouders die het Autismecafé organiseert, geeft aan: "Deze bijeenkomst is nu de vijfde van dit jaar en we merken dat de opkomst - ook nu weer - steeds hoog is. Dan zie je dat er echt behoefte is aan dit soort thema-avonden. Tijdens het Autismecafé kunnen ouders van een autistisch kind, familieleden of andere belangstellenden op een informele manier en in een gezellig sfeer informatie, ervaringen en tips uitwisselen. Daarnaast kan er ook een onderwerp worden uitgediept. Dat geeft deze avond nog een extra dimensie."

Deskundigheid uit de praktijk

Daarom werd onder leiding van een professionele gespreksleider deze avond een (ervarings)deskundige gast geïnterviewd: mevrouw Barbara de Leeuw. Barbara de Leeuw is zelf op late leeftijd gediagnosticeerd

met autisme. Toen dit bekend werd, besloot ze tot de oprichting van haar bedrijf 'Praktisch Autisme'. Met dit bedrijf richt Barbara zich op het bereiken van inzicht in autisme bij volwassenen, waarbij de nadruk ligt op de bruikbaarheid in praktijk. Hierbij kijkt zij niet naar het gedrag, maar naar de prikkel waaruit het gedrag voortkomt; de basis. Als ervaringsdeskundige en moeder van twee kinderen met een vorm van autisme zijn de perikelen rondom Sinterklaas en de overige feestdagen in december Barbara de Leeuw zeker niet onbekend, zo blijkt uit haar verhaal.

De situaties die Barbara de Leeuw de aanwezige gasten schetste, waren voor veel ouders en hulpverleners zeer herkenbaar. Over en weer werd ingegaan op problemen en oplossingen in de aanloop naar, tijdens en na Sinterklaas.

Vanuit de ouders kwam de vraag of Barbara het zou aanraden om een keuze te maken tussen Sinterklaas en Kerst. Hierop gaf zij een positief antwoord: "Door een keuze tussen beide feesten te maken vermijd je een langere spanningsboog. En mochten familieleden dit niet begrijpen, trek dan je eigen plan. Een kind dat alle spanning niet aan kan en vervelend gaat doen, bevordert toch de gezelligheid niet. Maar kijk wel vooral naar de mogelijkheden en niet alleen naar de (mogelijke) problemen. Kan er bijvoorbeeld een aparte ruimte geregeld worden waar het kind zich even kan terugtrekken of kunnen er taken worden uitgedeeld zoals het bewaken van de cadeautjes onder de kerstboom? Door op andere manieren te denken, kan er misschien heel veel wel."

Sinterklaastips

De Sinterklaastips die Barbara de Leeuw gaf en ouders aan elkaar gaven zijn de volgende:

1. Laat kinderen zelf bedenken wat ze nodig hebben. Vraag hen wat ze willen en wanneer ze dat willen.
2. Laat kinderen een Sinterklaaskalender bijhouden. Op deze manier kunnen kinderen gestructureerd het Sinterklaasfeest meemaken.
3. Zorg voor veel rustmomenten en zorg ervoor dat de gaten in de kalender zoveel mogelijk door het kind zelf ingevuld worden.
4. Laat het kind niet kijken naar alle Sinterklaasprogramma's op televisie. Kies één programma uit en laat het kind dit verhaal volgen tot het einde.
5. Praat er niet voortdurend over.
6. Haal de spanning van Sinterklaas af door te vertellen dat we tijdens Sinterklaas het leven vieren van een vrijgevege bisschop; vertel het als een sprookje.
7. Maak er een pakjesontbijt/brunch/lunch/borrel van. Op deze manier haal je spanning weg om tot 's avonds te moeten wachten op de cadeautjes en kunnen kinderen nog de hele middag en avond met de cadeautjes spelen.
8. Geef niet twintig kleine cadeautjes maar liever drie grote cadeaus, waar kinderen echt blij mee zijn. Zo verklein je de spanning die voortkomt uit het telkens opnieuw uitpakken van cadeaus.
9. Koop samen de cadeautjes en vraag het kind wanneer zij het cadeautje willen hebben.
10. Pak de cadeautjes niet in of laat het kind zelf de cadeautjes inpakken, zodat zij weten wat er komt.
11. Wijs het kind een taak toe; het bewaken van de zak, de cadeautjes uitdelen etc. Op deze manier kan het kind zich bezig houden met zijn taak en wordt het wachten vergemakkelijkt.

En dat is nu precies waar deze avonden om draaien; door te horen over de ervaringen van anderen kunnen nieuwe ideeën worden opgedaan en worden ouders en hulpverleners gesterkt om elk op hun eigen manier creatief om te gaan met autisme. Laat het heerlijk avondje nu maar komen!

Het Autismecafé is een initiatief van Stichting Ovaal, een onafhankelijk initiatief van ouders van kinderen met autisme. Ovaal richt zich op het ontplooiën van vernieuwende activiteiten in de provincie Zuid-Holland, met als doel de (leef)situatie van mensen met autisme en hun omgeving te verbeteren. Meer informatie is te vinden op www.autismecafe.nl. Een volgende bijeenkomst is gepland op 23 januari 2012, over agressie/gedragsproblemen.

TEGEN DE STROOM IN!

WERKEN AAN INCLUSIE DOOR DE JAREN HEEN

Door Mirjam Rinzema

Hans Kröber, sinds een maand oud-bestuurder van collega-organisatie Pameijer in Rotterdam, heeft zich, zo lang als hij in de zorg voor mensen met een handicap werkt, hard gemaakt voor ‘meedoen’, ‘integratie’, ‘inclusie’ of hoe je het maar wilt noemen. “Vergis je niet, we gingen soms recht tegen de stroom in. Het was allesbehalve vanzelfsprekend.”

“In de jaren zeventig deed ik vervangende dienstplicht bij De Heygraeff in Woudenberg. Het was de start van mijn loopbaan in de zorg; ik ben de sector altijd trouw gebleven. In die tijd was zorg voor mensen met een beperking nog ‘inrichtingenzorg’: mensen werden bij elkaar in vaak grote instellingen buiten de bewoonde wereld ‘verpleegd’. Zij werden beschouwd en behandeld als patiënten”, vertelt Kröber over die tijd. Vanaf het begin was het voor hem echter duidelijk dat het anders moest. “Ik vond dat het wegstoppen van mensen in inrichtingen hen geen recht deed. Ik ging orthopedagogiek studeren en dacht na over hoe de zorg voor mensen met een handicap op een kleinschaligere manier vorm zou kunnen krijgen.”

Kleinschalige activiteiten

Het bleef niet bij denken alleen; al vrij snel - eind jaren zeventig - ging Kröber werken bij De Overweg in Dordrecht. “De Overweg was een dagactiviteitencentrum voor mensen met een lichamelijke handicap. Dat was toen echt iets bijzonders. Onder begeleiding van drie medewerkers kwamen er twaalf cliënten naar De Overweg. Kleinschalig, persoonlijk en gericht op wat de cliënten konden en wilden doen.” Dit was de tijd dat Hans Kröber en Aart Bogerd elkaar op de werkvloer tegenkwamen. “Aart was toen hoofd van Spoorzicht, een dagcentrum voor mensen met een verstandelijke handicap. Spoorzicht en De Overweg zaten in hetzelfde pand, dus we kwamen elkaar tegen, leerden elkaar kennen en deden soms dingen samen. We waren er daardoor al vrij snel achter dat we een bepaalde visie deelden op zorg voor

mensen met een beperking. Mensen met een handicap stop je niet weg, maar je creëert randvoorwaarden, zodat zij ook deel kunnen uitmaken van de samenleving.” De projecten die van de grond kwamen waren op die visie gestoeld. “Ik zocht samen met mensen met een beperking naar manieren om hen zichtbaar te laten zijn in die samenleving. Bijvoorbeeld door het scholenproject: mensen met een lichamelijke handicap vertelden op scholen over hun handicap. Verder organiseerden we discussieavonden en we traden in contact met gemeenten over de toegankelijkheid van gebouwen.”

Beweging

In de visie op zorg ging langzamerhand iets verschuiven. 1981 werd door de Verenigde Naties uitgeroepen tot het Internationaal Jaar van de Personen met een Handicap. “Daardoor kwamen mensen met een beperking meer ‘op de kaart’ te staan”, vertelt Kröber. “Dat jaar werden verschillende activiteiten op het gebied van toegankelijkheid en integratie ontwikkeld, vooral van praktische aard. Denk aan rolstoelopritten bij openbare gebouwen en toiletten voor invaliden. Het VN-jaar was een mooie eerste stap die zeker iets in beweging heeft gezet, maar ook na dat jaar was er nog veel te doen”, concludeert Kröber. Hij ging daar dan ook onvermoeibaar mee verder. “Als ik nu achteraf terugkijk, denk ik wel eens: het was af en toe wel sleuren. Je hebt een lange adem nodig om veranderingen te bewerkstelligen. Eigenlijk gaat dat tot op de dag van vandaag door. Dankzij anderen die hun schouders er onder bleven zetten - Aart Bogerd is daarvan een voorbeeld - is de beweging gebleven.”

Trendsetters

Kröber vervolgt: "In de jaren tachtig en negentig ging dat voort: er werd meer naar individuele wensen gekeken en de ondersteuning werd meer in en met de samenleving gestalte gegeven. Je mag gerust zeggen dat dit een nieuwe trend was, die veel losmaakte in de wereld van de gehandicaptenzorg. Bezoekers uit heel Nederland kwamen kijken naar nieuwe woonvormen en nieuwe vormen van dagbesteding voor mensen met een beperking. Andere zorgorganisaties wilden er alles over weten." Om het concreet te maken noemt Kröber uit de losse pols een paar initiatieven. Het komt gemakkelijk zijn mond uit rollen, "maar", zegt hij, "vergis je niet hoor! Het was soms erg weerbarstig. Er was nog steeds een flinke tegenbeweging; mensen uit de zorg die van mening waren dat het niet haalbaar was, die kleinschaligheid. 'Veel te duur', of 'mensen met een beperking kunnen dat niet aan'. Desondanks lukte het om zaken van de grond te tillen."

Begin jaren tachtig werd in Dordrecht de Stichting Praktische Pedagogische Thuisbegeleiding opgericht. Doel: zodanig ondersteuning bieden dat kinderen met een handicap zo lang mogelijk thuis kunnen opgroeien en hen niet, zoals toen nog heel gebruikelijk was, op jonge leeftijd al naar een inrichting sturen. "Dit was voor die tijd echt spraakmakend! Vervolgens richtte ik samen met Aart Bogerd en enkele anderen de Stichting Thuisrecht op.

Doel: mensen met een handicap een huis geven in een gewone buurt, weg van de instellingsterreinen en de grote gezinsvervangende tehuizen." Inmiddels werkten Hans Kröber en Aart Bogerd allebei bij Pameijer. "We trokken samen op en gingen voort op de ingeslagen weg. Er werden steeds meer individuele appartementen voor mensen gerealiseerd, dagverblijven maakten plaats voor werkprojecten. Mensen en hun talenten werden serieuzer genomen. "In de jaren negentig werd verder gezocht naar nieuwe ondersteuningsvormen. "De stap naar individuele begeleiding werd gemaakt: steeds meer gericht op de mogelijkheden en wensen van cliënten."

Balans opmaken

Hans Kröber is één van de initiatiefnemers van de Coalitie voor Inclusie, ontstaan vanuit verschillende zorgorganisaties die actief bezig waren met de beweging van het instituut naar ondersteuningsvormen in en met de samenleving. "We deelden kennis en ervaring met elkaar, gaven boekjes uit over inclusie met praktijkverhalen en goede voorbeelden", aldus Kröber. Na een tijdje kwamen we tot de conclusie dat het onderwerp inclusie eigenlijk niet alleen vanuit zorgaanbieders ter sprake moest worden gebracht. We wilden er meer partijen bij betrekken." Zo ontstond de Coalitie voor Inclusie: een club die kennis bundelt, die ontmoetingen organiseert en die invloed uitoefent op de overheid. Een belangrijk

thema op dit moment is de ratificering van het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een handicap.

"Als ik nu de balans opmaak, zie ik dat er in dertig, veertig jaar veel veranderd is. De praktijk is weerbarstig, dat heb ik al een paar keer gezegd. Dat heeft me altijd beziggehouden, zelfs zodanig dat ik uiteindelijk promotieonderzoek ben gaan doen. Ik wilde zicht krijgen op de succesfactoren en de zaken waar organisaties rekening mee moeten houden. Een paar maanden geleden is mijn boek, een populaire versie van mijn proefschrift hierover, verschenen: 'Sociale inclusie: succes- en faalfactoren'."

Kansen voor de toekomst

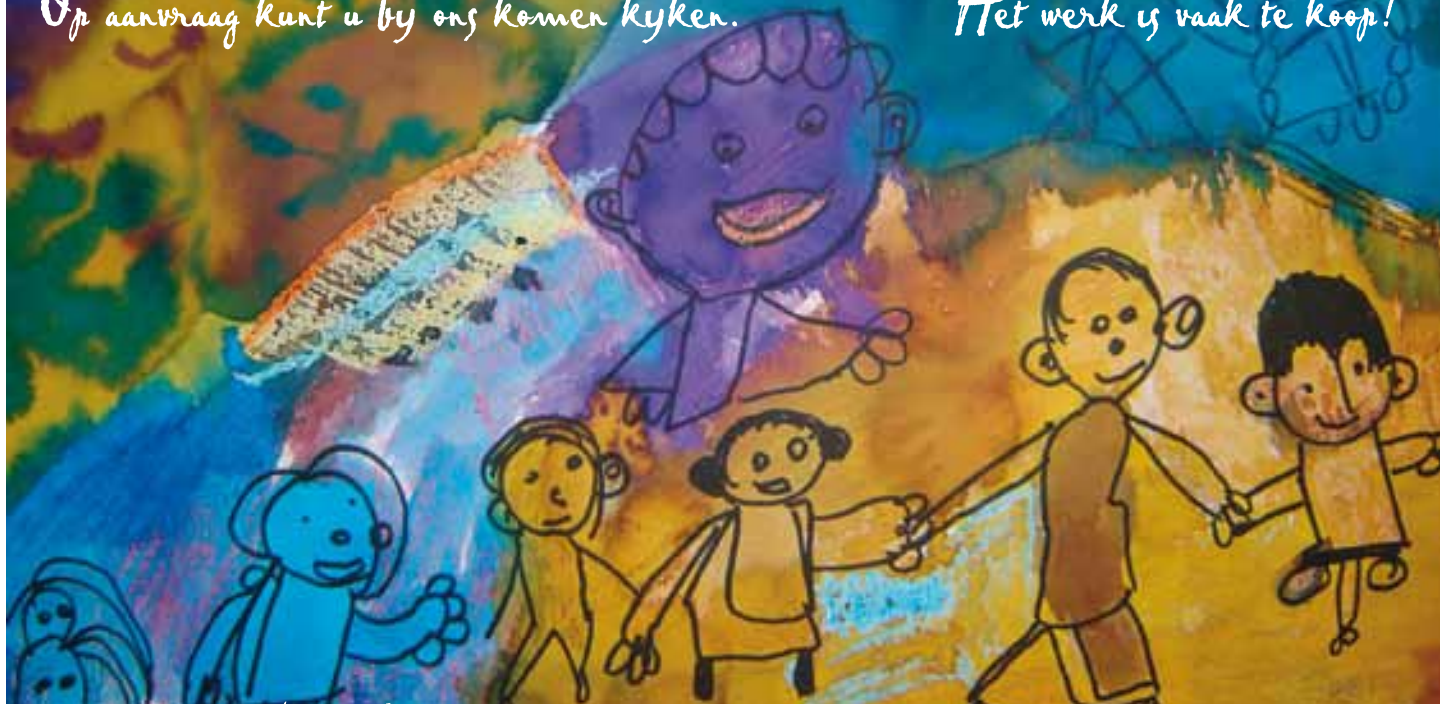
Nu staan de veranderingen in de AWBZ voor de deur. Kröber ziet positieve kanten aan de omslag. "Eigenlijk is de WMO, de participatiewet, bedoeld als een steuntje in de rug voor mensen met een handicap. De WMO beoogt namelijk de deelname van mensen met een beperking aan de samenleving te bevorderen. Dat biedt kansen! Van zorgorganisaties vraagt het inventiviteit: hoe kunnen zij, samen met andere partijen, de doelstelling van de WMO realiseren, zodat mensen met een handicap zich echt welkom voelen in de samenleving? Ik zeg niet dat het gemakkelijk is, want er is minder geld beschikbaar, maar de beweging richting vermaatschappelijking en participatie is niet meer te stoppen. Dat vind ik een pluspunt."

Wist u dat...

...er op het Atelier Tolhuis prachtige dingen worden gemaakt?
Schilderijen, vazen, spiegels, kunstvoorwerpen.

Op aanvraag kunt u bij ons komen kijken.

Het werk is vaak te koop!

Welkom in het Atelier!
Graag bellen voor een afspraak.

Atelier Tolhuis, Molenstraat 109,
Gorinchem, Telefoon: 0183 - 633067

U bent van harte welkom om een kijkje te komen nemen!

**LANDELIJK
HOUT**

Noorder Elsweg 14,
3329 KH in Dordrecht.

06-20446778

Openingstijden:

maandag tot en met vrijdag van 9.00-15.30 uur.

